

[Lenger]

til at sige, at uanset om man prøveløslader efter halv eller to tredjedele eller hel tid, efter korte eller lange straffe, og uanset om man har få eller mange udgangstilladelser, er det af meget stor betydning for recidivprocenten, hvordan man tilrettelægger de vilkår, som den indsatte løslades til.

Derfor har fangeløvsforslaget tre formål: først det principielle, at pligten til at arbejde næsten gratis er en ekstra straf, for det andet det humane, at enhver sanktion bør være så lidt ydmygende som muligt, og det tredje – det kriminalpolitiske sigte – at fangeløn efter vores opfattelse, som jeg har sagt ved flere lejligheder, kan være med til at nedbringe en gentagen kriminalitet.

Det er typisk, at en fange i dag under afsoningen har en gæld, der bare vokser og vokser, og når han kommer ud, er den blevet helt uoverskuelig, og det er typisk, at fangeres familier indirekte også bliver straffet, men samtidig holder de færreste fænger eller parforhold til, at den ene part sidder i fængsel.

Det er reglen, at en fange løslades uden at være berettiget til dagpenge, og arbejde har han meget sjældent. De løsladelsespenge, han får, modregnes ofte – i øvrigt på et ganske tvivlsomt lovgrundlag – i bistandshjælpen, og jeg går ud fra, at ministeren har trukket det tal fra, når han står og taler om sine 50.000 kr. på årsbasis. Derfor er løsladelsespengene sjældent nogen hjælp, de rækker ikke til ret meget mere end en glad aften og et koben.

Når man så i kortere eller længere tid har været igennem små og store ydmygelser og fangens arbejdskraft er blevet nedvurderet til 4 kr. og 3 øre i timen, har vi skabt alle muligheder for, at det skal gå galt igen, og det er det, som forslaget tager sigte på at hindre. Med en aflønning, der svarede til aflønningen for et tilsvarende arbejde på arbejdsmarkedet, fik fangen muligheden for at betale sin gæld. Han fik mulighed for at bidrage til sin families underhold, så der måske var en større chance for, at samlivet kunne holde, og i hvert fald er fangens følelse af at lade kone og samlever eller børn i stikken noget af det, der gør allermest ondt, når han er indsat i et fængsel. Han kunne spare op, så han havde bedre mulighed for at klare sig, og han kunne – hvad der er nok så væsentligt – blive dagpengeberettiget, så han i det mindste ikke blev løsladt til et levestandardniveau,

der lå under dagpengeniveauet; det er da trods alt et vist sikkerhedsnet, selv om der selvfølgelig også er huller i det.

Endelig – og det synes jeg er meget vigtigt, og det har også noget at gøre med det, som hr. Bernhard Baunsgaard var inde på – vil fangen med en fangeløvsordning få ansvaret for at administrere et beløb til eget brug. Det nytter ikke, at vi i en periode fratager mennesker ansvaret for sig selv, når det erklærede formål med sanktionssystemet bl.a. er, at de skal vise et større ansvar over for sig selv og andre mennesker. Det modvirker simpelt hen formålet, og det duer ikke. Det er denne ansvarsfølelse, følelsen af selvværd og følelsen af at besidde nogle menneskelige og andre kvaliteter, der er af så stor betydning for mange af de mennesker, som vi sætter i fængsel, og derfor må vi holde op med at opdrage dem til det modsatte. Det er i det lys, vi har udarbejdet dette fangeløvsforslag.

Som det også har været nævnt af andre, lægger heller ikke vi skjul på, at der er problemer i at gennemføre det; det er det, der får os til at konkludere, at det så må gennemføres som en forsøgsordning, men gennemføres hurtigt. Det er helt praktiske problemer, men de udtrykker sig i forslaget dels ved, at vi altså gennemfører forsøget, dels ved, at vi lægger det ret åbent op. Det er naturligvis en indirekte invitation til eksempelvis hr. Torben Lund, hr. Bernhard Baunsgaard og fru Alice Faber om at være med til at finde den endelige udformning af forslaget. Vi har nemlig ikke villet lægge os så fast på alle detaljer, at vi måske kunne modvirke, at vi fik et flertal for det.

Til slut vil jeg sige, som jeg kort har berørt tidligere, at vi altså er helt bekendt med, at der foregår et arbejde i det såkaldte Dahlgaardudvalg; det har vi også nævnt. Det var det udvalg, som den forhenværende justitsminister, hr. Ole Espersen, besluttede at nedsætte, og som den nuværende justitsminister konfirmerede umiddelbart efter sin tiltræden.

Vi mener som sagt ikke, at arbejdet bør afvente udvalgsarbejdets færdiggørelse, men tværtimod, at udvalget nu skal have den klare melding, at der skal indføres fangeløn, og så kan de i stedet koncentrere sig om at finde ud af, hvordan det skal gøres, og dermed også, hvordan vi løser de praktiske problemer, der er forbundet med det. En sådan opgave kunne være tilstrækkelig stor; udval-